

Korte mededelingen

Waarnemers gevraagd voor de Inventarisatie van Amfibieën en Reptielen

Dit voorjaar start de Inventarisatie van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen, die georganiseerd wordt door het Staatsbosbeheer, de Nederlandse Vereniging voor Herpetologie en Terrariumkunde "Lacerta" en het Rijksinstituut voor Natuurbeheer. Het doel is informatie te verzamelen over de verspreiding en vooral biotooppeisen (o.a. aard van de voortplantingsplaatsen, zomer en winterverblijfplaatsen) en mogelijke bedreigingen van de inheemse herpetofauna, zulks ten behoeve van beschermings- en beheersactiviteiten.

De vrijwillige medewerking van veel veldwaarnemers is hiervoor onmisbaar.

Iedereen met herpetologische veldkennis wordt daarom uitgenodigd aan dit project deel te nemen. Deelname verplicht niet tot regelmatig intensief doorzoeken van een bepaald gebied; alle waarnemingen zijn welkom, ook incidentele.

Voor Limburg zal de Herpetologische Studiegroep van het Natuurhistorisch

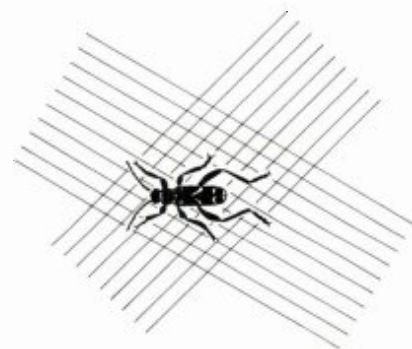
Genootschap in Limburg de inventarisatie coördineren.

Serieuze belangstellenden kunnen daarom behalve met ondergetekende, ook contact opnemen met A. Lenders, Groenstraat 106, Melick. Voor dit project zijn speciaal voor dit doel ontworpen formulieren beschikbaar die op aanvraag zo spoedig mogelijk zullen worden toegezonden.

H. Wijnands,
Rijksinstituut voor Natuurbeheer,
Kemperbergerweg 67, Arnhem.

Keverstudiegroep opgericht

Sedert medio september 1981 zijn een vijftal jongere leden gestart met de

studie van Coleoptera in het oostelijk deel van Zuid-Limburg.

Enige tijd geleden is besloten tot oprichting van een Keverstudiegroep binnen Kring Heerlen van het Natuurhistorisch Genootschap.

Deze Keverstudiegroep stelt zich als opgave de Coleoptera in het oostelijk deel van Zuid-Limburg te inventariseren onder gelijktijdige verzameling van eventuele bijzonderheden (biologie) per geslacht, per soort en per gebied (oecologie) middels een register en een kaartsysteem.

Momenteel zijn de leden van de Studiegroep bezig met onder andere het verzamelen van de benodigde literatuur en het determineren van enkele honderden reeds in 1980 en 1981 gevangen kevers.

Als secretaris van de Keverstudiegroep zal de heer G. van Buuren, Handvorm 9 te Schaesberg optreden. Ondergetekende zal de functie van voorzitter vervullen. Voor inlichtingen over deze nieuwe in oostelijk Zuid-Limburg actieve Studiegroep kunt U contact opnemen met voorzitter of secretaris.

G. van der Mast,
Vullingsweg 134, Heerlen.

Boekbesprekingen

Vegetatiestructuur en dynamiek van twee natuurlijke bossen: het Neuenburger en Hasbrucher Urwald.

H. Koop, Wageningen, Centrum voor Landbouwpublikaties en Landbouwdocumentatie, 1981. 112 blz., fig., lit. opg. Prijs: f 35,-.

In twee vroeger beweeide bossen in Nedersachsen is een uitgebreide studie verricht naar de structuur en dynamiek van deze relatief spontane bossen. Vanaf 1870 zijn deze bossen reservaat en sinds die tijd heeft er een secundaire successie plaatsgevonden ten gunste van de van nature dominerende boomsoorten: Beuk, Haagbeuk en Hulst. Er blijkt na bestudering van bodem en vegetatie een duidelijke correlatie te zijn. Veel aandacht is besteed aan de ontwortelingsprocessen en hun invloed op de bodem en de

vegetatiesamenstelling. Smalle en Gebogen beukvaren blijken karakteristieke planten te zijn voor de heuvel van de bodemverstoring door ontworteling. Ook is onderzoek gedaan naar het minimum structuurareaal (de minimale oppervlakte waarbinnen alle representatieve stadia en fases uit de bosontwikkeling door zelfregulatie van het bos gehandhaafd blijven). Voor het Eiken-Haagbeukenbos wordt hiervoor als ondergrens 10 hectare opgegeven. Naar aanleiding van het onderzoek worden verschillende modellen voor bosontwikkeling gegeven. Deze studie is in elk geval een goede bijdrage aan de kennis over natuurlijke bossen. Aanbevolen voor hen die zich met onderzoek van onze Limburgse bossen bezig houden omdat er vele lijnen te trekken zijn vanuit de hier onderzochte bossen naar de heilbossen op kalkrijke bodem in Zuid-Limburg.

Douwe Th. de Graaf

Veenderijterminologie in Nederland en Nederlandstalig België

Herman Crompvoets, Amsterdam, Editions Ropodi BV, 1981. 466 blz., afbn., krtn., reg., lit. opg. Prijs f 130,-.

In zijn *Historia Naturalis* uit het jaar 77 schrijft Plinius al over het feit dat een Germaanse stam aan de Noordzee tussen Eems en Elbe het slijk met de handen kneedde om het vervolgens te laten drogen in de wind en de zon om daarna het gedroogde slijk te gebruiken om de ledematen te verwarmen. Tot in de twintigste eeuw is in onze streken veen verwerkt tot vooral brandstof. Het beroep van turfgraver of baggeraar was een sober beroep waarbij niet veel gezegd behoefde te worden. Desondanks heeft de schrijver van dit boek geprobeerd te achterhalen wat de leefwereld was van deze wroeters in het moeras via hun

benamingen voor zaken in en rond het veen en veenbedrijf. In zijn proefschrift is hij daar zeker in geslaagd. Al sinds 1964 houdt de in Meijel geboren Cromptvoets zich met deze materie bezig, eerst door een kandidaats-scriptie, vervolgens in een doctoraalstudie en tenslotte in de vorm van een promotiestudie waarvan dit degelijk uitgevoerde boek de neerslag vormt.

Na een inleiding over onder andere veenvorming, indeling van de veenlagen en een kort geografisch, historisch en economisch overzicht, komen in het eerste deel het turfsteken voor eigen gebruik en de industriële turfwinning aan de orde. Bijzonder boeiend zijn de paragrafen over het pachten en verpachten waarin, uiteraard ook uit het Noord-Limburgse, veel van de reglementen en verordeningen uit het verleden de revue passeren.

Het tweede deel behandelt de benamingen die in het eerste deel voorkomen in hun geografische verspreiding en licht deze etymologisch toe.

In deel drie komen, na algemene beschouwingen, de karakteristieken van de veenterminologie aan de orde.

Het is verheugend dat nog op tijd de taal van de verveners is vast gelegd in dit werk. Vaktermino-

logie dreigt met het uitsterven van de ambachten eveneens ongemerkt uit te sterven zonder dat daarvan notie is gemaakt. Naast werken over de vaktaal van klompenmakers, van riviervissers en uit de vlasserijen, neemt dit werk een belangrijke plaats in. Niet alleen voor de neerlandicus (het betreft tenslotte een studie in de Nederlandse Taal en Letterkunde), maar ook voor de geograaf en de natuurhistorisch geïnteresseerde al was het alleen maar vanwege de vele woorden waarin natuurhistorische fenomenen voorkomen en de vele toponiemen die iets met de veenderij te maken hebben.

Douwe Th. de Graaf

Europese zangvogels

Walter Cerny, Illustraties: Karel Drchal, bew. voor Nederland: M.A. Jsseling. Zutphen, Thieme, 1981. 20 blz., afbn., reg. Samen met grammofoonplaat 25 zangers van onze vogelwereld. Prijs: f 45,-.

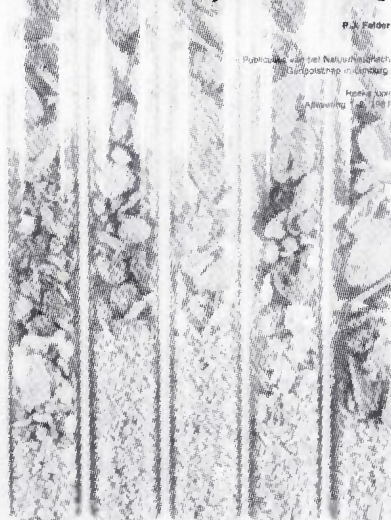
Dit boek -afmeting 31 x 31- voorzien van een fraai gekleurde harde omslag met 139 gekleurde, 44 zwart-wit afbeeldingen en 57 verspreidingskaarten is een goede handleiding voor de beginnende vogelaar, al valt er voor de meer ervaren "vogelkijker" ook nog wel wat nieuws in te vinden. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan: "Topografie van het vogellichaam", toelichting bij het gebruik van vaktermen, determinatie van de vogel naar typen en de Europese zangvogels verdeeld in onderorde en families.

Van 57 soorten zijn zeer duidelijke en goede afbeeldingen in kleur weergegeven, terwijl van de meeste ook kenmerkende details nog de nodige informatie verschaffen. Dat geeft overigens ook de bijbehorende tekst van elke vogel afzonderlijk. Als verdere ruggesteun bij de determinatie is achterin een bijbehorende grammofoonplaat gevoegd met de zang van 25 vogels, opgenomen door Hubert Reisinger, met ingesproken tekst door Dick Jsseling. Met dit boek als leidraad voorspel ik de bezitter veel genoegen bij zijn studie van de altijd boeiend blijvende vogelwereld.

H. Th.

Nieuwe uitgaven van het Natuurhistorisch Genootschap

Mesofossielen in de kalkafzettingen uit het Krijt van Limburg

Mesofossielen in de kalkafzettingen uit het Krijt van Limburg.

P.J. Felder, Publicaties van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg Reeks XXXI Aflevering 1-2, 1981. Prijs: f 5,- (exclusief f 2,10 porto).

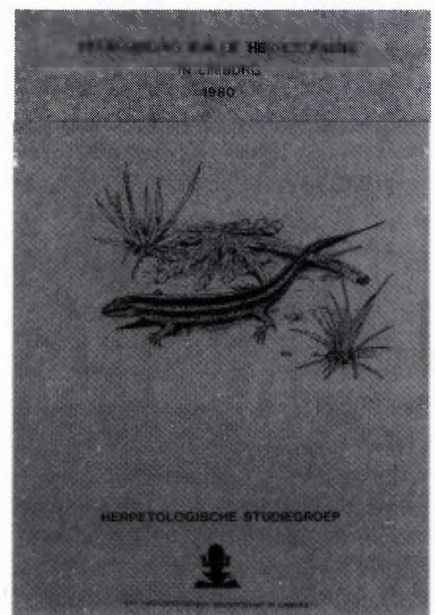
de BODEM van MAASTRICHT en omgeving

M.J.M. Bless
P.J. Felder
D.Th. de Graaf

De bodem van Maastricht en omgeving.

M.J.M. Bless, P.J. Felder, D. Th. de Graaf, Uitgave van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht, 1982. Prijs: f 5,- (exclusief f 1,45 porto).

Verspreiding van de Herpetofauna in Limburg 1980.

Herpetologische Studiegroep, Uitgave van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht, 1981. Prijs: f 6,- voor leden van het Genootschap, f 10,- voor niet-leden (exclusief f 4,- porto).

De hier genoemde uitgaven zijn te bestellen bij de administrateur van het Natuurhistorisch Genootschap (zie binnenzijde omslag voorzijde, pag. II). Genoemde prijzen zijn exclusief porto. Deze uitgaven zijn ook verkrijgbaar bij de receptie van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.